Original Article

Received/Accepted Dates

19.02.2026/22.03.2025

DOI 10.52096/usbd.10.42.21

International Journal of Social Sciences

Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi

www.sobider.net e-ISSN: 2548-0685

IJSS

Toplumsal Şiddet ve Saldırganlığın Sosyolojik Analizi: Normatif Çöküş, Kültürel Çatışma ve Yapısal Dinamikler

Prof. Dr. Necla Mora
Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Mail :nmora@atauni.edu.tr, ORCID:0000-0002-3609-9765

Araştırma Makalesi

Konu: Toplumsal Sosyoloji

Özet

Bu çalışma, şiddet ve saldırganlığın yalnızca bireysel psikolojik eğilimlerle açıklanamayacağını; aksine, toplumsal normların çözülmesi, değerler arasındaki çatışma ve yapısal eşitsizliklerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Şiddet, sosyolojik açıdan hem mikro düzeyde (gündelik etkileşimler, kimlik müzakereleri) hem de makro düzeyde (kurumsal düzenlemeler, ekonomik-politik yapılar) incelenmesi gereken çok boyutlu bir olgudur.

Çalışma, Durkheim'ın anomi kavramı, Weber'in meşruiyet tartışmaları ve postmodern teorilerin söylem analizleri üzerinden şiddetin toplumsal bağlamını çözümlemektedir. Bu yaklaşımlar, şiddetin yalnızca sapkınlık değil, aynı zamanda normatif düzenin kırılganlığını görünür kılan bir toplumsal pratik olduğunu göstermektedir.

Sosyal öğrenme kuramı ve kültürel temsil analizleri, saldırganlığın bireysel dürtülerden ziyade toplumsal etkileşim süreçleriyle üretildiğini ortaya koymaktadır. Medya, popüler kültür ve politik söylemler saldırganlığı yeniden üretmekte ve meşrulaştırmaktadır.

Şiddet ve saldırganlık, toplumsal güveni zedeleyerek kolektif dayanışmayı zayıflatmakta; aynı zamanda adalet, eşitlik ve özgürlük taleplerini gündeme taşımaktadır. Bu bağlamda şiddet hem yıkıcı hem de dönüştürücü bir toplumsal işlev üstlenmektedir.

Anahtar kavramlar: Şiddet, saldırganlık, normatif çöküş, kültürel çatışma, yapısal dinamikler.

Makaleye Atıf Bilgisi
Mora, N. (2026).

Toplumsal Şiddet ve Saldırganlığın Sosyolojik Analizi: Normatif Çöküş, Kültürel Çatışma ve Yapısal Dinamikler, *International Journal of Social Science (IJJS Journal),*

*(e-ISSN:*2548-0685*)* Vol:10, Issue:42; s. 409-428.
DOI:
10.52096/usbd.10.42.21

Gönderim: 19.02.2026
Kabul: 22.03.2026

SYAL BİLİMLER DERGİSİ ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ)

editorusbd@gmail.com

Sociological Analysis
Social Violence and Aggression: Normative Breakdown, Cultural Conflict and Str uctural Dynamics

Abstract
This study argues that violence and aggression cannot be explained solely by individual psychological tendencies; rather, they emerge as
a consequence of the erosion of social norms, conflicts between values, and structural in equalities. From a sociological perspective, violence is multidimensional phenomenon t hat must be examined both at the micro level (everyday interactions, identity negotiation s) and at the macro level (institutional arrangements, economic-
political structures). The paper analyses the social context of violence through Durkhei m's concept of anomie, Weber's discussions on legitimacy, and postmodern theories of discourse. These approaches demonstrate that violence is
not merely deviance but also a social practice that exposes the fragility of normative ord er. Social learning theory and cultural representation analyses reveal that aggression is p

roduced not by individual impulses but through processes of social interaction. Media, popular culture and political discourse reproduce and legitimise aggression.

Violence and aggression undermine social trust and weaken collective solidarity, while simultaneously bringing demands for justice, equality and freedom to the fore. In this se nse, violence assumes both a destructive and a transformative social function.

The study emphasises that preventing violence requires the reconstruction of normative order, inclusive educational policies, media accountability, and the strengthening of prac tices of social solidarity.

Keywords: Violence, aggression, normative breakdown, cultural conflict, structural dyn amics.

Giriş

Şiddet ve saldırganlık, yalnızca bireysel psikolojik eğilimlerle açıklanabilecek olgular değildir; aksine, toplumsal normların çözülmesi, değerler arasındaki çatışma ve yapısal eşitsizliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkan çok boyutlu toplumsal pratiklerdir. Sosyolojik açıdan şiddet, hem mikro düzeyde gündelik etkileşimler ve kimlik müzakereleri bağlamında, hem de makro düzeyde kurumsal düzenlemeler ve ekonomik-politik yapılar çerçevesinde incelenmesi gereken karmaşık bir olgudur. Bu bağlamda şiddet ve saldırganlık, toplumsal düzenin kırılganlığını görünür kılan ve normatif çöküşün işaretlerini taşıyan bir süreç olarak değerlendirilmelidir.

Kuramsal tartışmalar, Durkheim'ın anomi kavramı, Weber'in meşruiyet üzerine düşünceleri ve postmodern söylem analizleri üzerinden şiddetin toplumsal bağlamını çözümlemektedir. Bu yaklaşımlar, şiddetin yalnızca sapkınlık olarak değil, aynı zamanda normatif düzenin kırılganlığını ve toplumsal değerlerin çatışmasını açığa çıkaran bir pratik olduğunu göstermektedir. Sosyal öğrenme kuramı ve kültürel temsil analizleri ise saldırganlığın bireysel dürtülerden ziyade toplumsal etkileşim süreçleriyle üretildiğini ortaya koymaktadır. Medya, popüler kültür ve politik söylemler saldırganlığı yeniden üretmekte ve meşrulaştırmaktadır.

Şiddet ve saldırganlığın toplumsal sonuçları, güven duygusunun zedelenmesi ve kolektif dayanışmanın zayıflamasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda adalet, eşitlik ve özgürlük taleplerini gündeme taşıyarak dönüştürücü bir işlev de üstlenmektedir. Bu nedenle şiddet, toplumsal yaşamda hem yıkıcı hem de yeniden kurucu bir rol oynar. Çalışmanın temel kavramları arasında şiddet,

saldırganlık, normatif çöküş, kültürel çatışma ve yapısal dinamikler yer almakta; bu kavramlar üzerinden şiddetin sosyolojik bağlamı çok boyutlu bir şekilde tartışılmaktadır.

Normatif Çöküş (Norm Breakdown), Durkheim'e göre, sanayi devrimiyle birlikte kentte yoğunlaşan mekanik insan topluluğu giderek geleneksel alışkanlıklarını kaybederek, üretime ve tüketime odaklı bir yaşam tarzıyla organik topluma dönüşmüştür. Toplumsal davranışları düzenleyen normların (kurallar, değerler, ahlaki ilkeler) işlevini yitirmesi veya zayıflamasıyla birlikte normatif çöküş, bireylerin hangi davranışın kabul edilebilir olduğunu kestirememesine yol açmasıyla birlikte yaşadıkları belirsizlik sonucunda, toplumsal düzende Durkheim'ın anomi kavramı ile tanımladığı kuralsızlık, ekonomik bunalımlar, işçilerin işlerine uyum sağlayamaması, bireyin topluluğa yönelttiği şiddet, toplumsal yapının çözülmesine ve kontrol mekanizmalarının zayıflamasına neden olur (Aron, 2000, 255-264).

Saldırganlık, normatif çöküş ortamında daha sık görülür; bu durum, toplumsal şiddetin mikro düzeydeki yansımasıdır.

Normatif çöküş, toplumsal şiddet ve saldırganlık arasında nedensel bir bağ vardır. Buna göre, normların çözülmesi, toplumsal düzenin zayıflamasına, şiddetin artmasına ve bireysel saldırganlığın sıradanlaşmasına neden olur. Dolayısıyla toplumsal şiddet yalnızca bireysel değil, toplumsal bir olgudur. Sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin birleşimiyle ortaya çıkar ve bireyler arası çatışmalardan kitlesel hareketlere kadar geniş bir yelpazede görülebilir. Normların zayıflaması, şiddetin meşrulaştırılmasına veya sıradanlaşmasına yol açabilir. Toplumsal Şiddet, kolektif normların zayıflamasıyla artar, kültürel ve ekonomik krizlerde yoğunlaşır.

Kültürel Çatışma

Kültürel çatışmalar, farklı değer sistemleri, inançlar, yaşam tarzları ve kimlikler arasındaki gerilimlerden doğar. Bu çatışmalar, toplumsal şiddet ve bireysel saldırganlıkla doğrudan bağlantılıdır. Kültürel farklılıklar, ekonomik ve siyasi rekabetle birleştiğinde daha sert çatışmalara dönüşür. Toplum içinde farklı gruplar, kendi kültürel normlarını üstün görerek diğerlerini dışlayabilir. Etnik, dini veya dilsel farklılıklar, "biz" ve "öteki" ayrımı üzerinden kutuplaşmayı artırır.

Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına göre ise, bireyler kültürel çatışma ortamında saldırgan davranışları gözlemleyerek içselleştirir ve tekrarlar (Aydın, 25 Ocak 2014). Dolayısıyla kültürel

çatışmalar, toplumsal şiddetin kolektif boyutunu besler. Çatışma ortamında şiddet, bir grubun kimliğini koruma veya üstünlük kurma aracı haline gelebilir. Araştırmalar, kültürel şiddetin özellikle etnik ve dini çatışmalarda yoğunlaştığını göstermektedir. Bu nedenle kültürel çatışmalar birey düzeyinde saldırganlığı tetikler. "Öteki"ne yönelik önyargılar, bireysel şiddet davranışlarını meşrulaştırır ve kültürel çatışmalar, toplumsal şiddet ve saldırganlık için tetikleyici bir zemin oluşturur. Bu durum, normların ve değerlerin çatışması, toplumsal kutuplaşma ve şiddetin artışıyla bireysel saldırganlığın sıradanlaşmasına neden olur.

Bu nedenle kültürel çatışmaların yönetimi, barış inşası ve toplumsal uyum politikalarının merkezinde yer alır.

Yapısal Dinamikler

Michel Foucault, hapishanenin Doğuşu adlı eserinde, 2 Mart 1757 'de Paris hapishanesinin önünde Damiens'e verilen cezanın infazını anlatır. Halka açık korkunç bir şiddet gösterisi ile ceza infaz edilir (2000, 33-37). İktidarın uyguladığı bu şiddet, temsil ettiği gücün bir ayrıcalığıdır. İktidarın bu özel hakkı kendinde meşru olarak görmesi, Batı siyasetinde, hükümranın uyruğundakilerin can, mal, emek, kan ve yaşamlarına sahip olması anlamına gelir (Keskin, COGİTO, 96, 117-118). Max Weber'in meşruiyet teorisi, insanların iktidara neden itaat ettikleri ve yönetenlerin bu gücü nasıl meşru kabul ettirdiklerini açıklar. Weber'e göre, üç tür meşruiyet tipi vardır. Bunlar, yasal, geleneksel ve karizmatik meşruiyettir. Ona göre, iktidar sadece zor kullanma becerisiyken, meşruiyet bu zor kullanmanın toplumun inanç ve değerlerine uygun kabul edilmesidir (Gülmez, https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr). Dolayısıyla Weber'e göre devlet, fiziksel şiddet tekelini elinde bulunduran ve bunu meşru olarak kullanabilen bir kurumdur.

Jean Baudrillard'a göre, şiddetin simülasyonu, gerçeğin yerini alan hipergerçeklik, gerçeğin yok olmasıyla ortaya çıkan yapısal ve sembolik bir durumdur (2003, 85). Dolayısıyla medya üzerinden yeniden üretilen şiddet, toplumsal şiddet ve saldırganlığın normalleştirilmesine neden olur. Bu normalleştirme, gücü ve erki elinde bulunduranların çıkarına hizmet eder. Ekonomik iktidar açısından medyada yer alan şiddet, toplumun alt ve orta kesiminin değersizleştirilmesi ve sömürülmesi için fırsat yaratır. Örneğin, işçi sömürüsü, düşük ücretler, kötü çalışma koşulları, yapısal şiddet olarak bu kesime yansıtılır. Şiddet normalleştiğinde, alt sosyal sınıf bunu "hayatın gerçeği" olarak kabullenir ve direnci giderek azalır. Böylece medya üzerinden normalleştirilen

şiddet aracılığıyla kapitalist sistem, üretim ilişkilerini rahatlıkla sürdürür. Gücü ve erki elinde bulunduran siyasal yapının baskıcı uygulamaları daha az sorgulanır hale gelir. Dolayısıyla iktidar, toplumu daha rahat yönetir. Medya üzerinden normalleştirilen kadına yönelik şiddet ile ataerkil erkek egemen kültür düzeni sürdürülür. Aile içi sorunlar, 'erkeklik göstergesi',' şeref', 'namus' gibi söylemler, toplumsal hegemonyanın sürdürülmesini ve bu düzenin devamını sağlar (Mora, 2008, www.insanbilimleri.com). Pierre Bourdieu'e göre, meşru simgesel şiddet, tahakküm altında olanların toplumsal hiyerarşiyi meşru görmelerine neden olan itaat sürecidir. Theodor W. Adorno'ya göre ise, ötekileştirme mekanizmasını mümkün kılan durum, toplumsal baskı yüzünden acı çekenlerin diğer mazlumlarla birlik olmak yerine bu baskıyı başkalarına aktarma eğilimine girerler.

Toplumsal Şiddet ve Saldırganlığın Tarihçesi

İnsan yavrusu dünyaya içgüdü ve dürtüleri ile gelir. Şiddet ve saldırganlık kendini savunma içgüdüsüyle ortaya çıkar. İnsan yavrusu insan olma yolunda ilerlerken birçok içgüdü ve dürtüyle baş etmek zorunda kalır. Sigmund Freud, uygarlığın kökenlerini incelediği Totem ve Tabu adlı eserinde, Oedipus kompleksini tanımlarken, her küçük oğlan çocuğunun içinde babasını öldürüp annesi ile evlenmek dürtüsünün yattığını söyler. Bu dürtüyü yenmesiyle birlikte babasını kendisine rol model alarak üst beni kurulur ve normal bir olgunluk ve erişkinlik şansını yakalar. Bu olgu dizgesi her insanın yaşamında vardır ve bu konuda başarısız olursa nevroz kaçınılmaz olur (2002). Freud'un saldırganlık anlayışına göre, insanın yaşamını koruma içgüdüsü, bazen ölüm içgüdüsüne evrilerek kendine yönelik yıkıcı bir dürtüye, ya da bunu karşı tarafa ikame eden saldırganlığa dönüşür (1993).

Erich Fromm'a göre, şiddetin farklı türleri ve bu türlerin farklı psikolojik arka planları bulunur. Ona göre, şiddetin en hastalıksız ve normal biçimi, oyunda ortaya çıkan yıkıcılık ya da nefret amacı gütmeyen hüner gösterileri biçimindeki şiddettir. Tepkisel şiddet denilen diğer bir şiddet türü ise, korku kaynaklıdır. En çok rastlanan şiddet türü olan tepkisel şiddetin nedeni bilinçli ya da bilinçsiz korkulardır. Bu korkular, canını kaybetme, malını kaybetme, onurunu kaybetme, özgürlüğünü kaybetme benzeri korkular olabilir. Tehdit edilme duygusu ve bunun yol açtığı tepkisel şiddet, çoğu zaman gerçeklikten değil insan zihninin bulandırılmasından doğar. Örneğin, farklı bireysel çıkarları nedeniyle bazı insanlar, diğer insanları tehdit edildiklerine inandırarak karşı koyma duygusu yaratıp şiddete yönlendirebilirler. Fromm'a göre, engellenme duygusu da

şiddete yol açabilir. Bunun dışında gıpta ve kıskançlık duyguları şiddete neden olan duygulardır. Tepkisel şiddete benzeyen, hastalıklı bir ruh halinden ortaya çıkan başka bir şiddet türü ise, öç alıcı şiddettir. Öç alma dürtüsü, bir topluluğun ya da bireyin gücü ile ters orantılıdır. Zarar gördüğüne, onurunun incindiğine, aşağılandığına inanan birey ya da topluluk, kendi öz saygısını onarmak için dişe diş, göze göz kuralına uygun olarak öç almak için fırsat kollar. Fromm'a göre, ilkel toplumlarda, yoğun ve giderek kurumlaşmış öç alma duyguları ve davranışları vardır. Ona göre, ilkel topluluklarda yoksun bırakılma ve onurunu yitirme duygularının onarılma ihtiyacı yıkıcı bir düşmanlık ve öç alma duygusu yaratır (2005, 18-22).

Kan davaları çoğunlukla Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu'sunda görülür. Dil ve kültür yönünden büyük bir türdeşlik gösteren, birçok sülaleden oluşan, aralarında, köken, ekonomi, din, kan veya evlilik bağları bulunan aşiret tipi yapılanmaların temeli erkeğin üstünlüğü fikrine dayanır. Ataerkil, erkek üstünlüğü ilkesi etrafında toplanan toplumun kültürü, anaerkil düzenli toplumunkinden farklı bir biçim oluşturur (Kan Davası, 09.03.2026, Vikipedi, http://tr.wikipedia.org). Dolayısıyla şiddet ve saldırganlık farklı kültürlerde, farklı türlerde ortaya çıkmaktadır. Ancak bu şiddet ve saldırganlık sadece karşı tarafa yönelik olmasının dışında bazen kendine yönelik olabilmektedir. Durkheim intihar kuramında, çağdaş toplumlarda hem ekonomik kriz hem de ekonomik refah dönemlerinde toplumla bütünleşemeyen bireylerde patolojik belirtilerin ortaya çıktığını ve anomik intiharların arttığını belirtmiştir (Aron, 2000). Toplumsal şiddet ve saldırganlık, aile içinden başlayarak kadına yönelik koca tahakkümünden, çocuğa yönelik ebeveyn şiddetine kadar toplum içinde şiddet ve saldırganlıkla karşı karşıya kalınabilir. Ayrıca eğitimde akran zorbalığından, öğretmen zorbalığına kadar uzanan bir şiddet sarmalı olabilir Şiddetin ortaya çıkmasında bağdaşmaz birtakım unsurların bir arada olması gerekir. Bu bağdaşmaz unsurlar karı koca, çocuk ebeveyn, işçi işveren, devlet vatandaş vb. olabilir. Şiddet doğada hayvanlardan başlayarak insanlara, insanlardan toplumlara, devletten devletler arasına doğru çok geniş bir skala içinde yer alır (Toprak, 1996, 200-201).

Toplumsal Şiddet ve Saldırganlığın Tanımı

Psikoloji sözlüğünde şiddet (violence)'in tanımı, bir kişi ya da grubun bir diğer kişi ya da gruba yönelik fiziksel güç kullanması veya kullanacağı yönünde tehditte bulunmasıdır. Sosyal yaşamda sıkça karşılaşılan şiddet, birçok evlilikte eşler arasında vuku bulabilmektedir

(Masaroğulları ve Koçakgöl, 2021, 228). Aynı sözlükte saldırganlık(aggression) kavramı, bir başkasına fiziksel ya da psikolojik yönden zarar verecek her türlü davranış olarak tanımlanmıştır. Hayvanlarda saldırganlık büyük ölçüde genetik faktörlerden kaynaklanırken, insanlarda genetik ve çevresel faktörler birlikte etkili olmaktadır (Masaroğulları ve Koçakgöl, 2021, 212). Sosyal Bilimler Sözlüğünde ise, saldırganlık (aggression), genellikle tehdit edilme, aşağılanma ve engellenme gibi durumlara karşı bir tepki olarak ortaya çıkan, öfke ve düşmanlık hissiyle karşısındakine zarar vermeye yönelme durumu olarak tanımlanmaktadır (Demir ve Acar, 1997, 194). Prof. Dr. Özcan Köknel'e göre şiddet, kızgınlık, öfke, kin, nefret, düşmanlık gibi duygu durumlarının saldırganlık eylemine dönüşmesidir (Köknel, 2000, 20).

Temel Şiddet Türleri:

Fiziksel Şiddet: Tokat atma, itme, yakma, boğma, yaralama, eşya fırlatma veya kaba kuvvetle hareket özgürlüğünü kısıtlama gibi doğrudan vücut bütünlüğüne yönelik eylemler.

Psikolojik/Duygusal Şiddet:

Aşağılama, tehdit etme, küfretme, suçlu hissettirme (manipülasyon), sürekli kontrol etme, alay etme, akıl sağlığını sorgulatacak şekilde davranma (gaslighting) ve izole etme.

Cinsel Şiddet: Rıza dışı cinsel ilişkiye zorlama, taciz, tecavüz, cinsel organlara zarar verme veya cinsel içerikli görsellerle tehdit etme.

Ekonomik Şiddet: Paraya erişimi engelleme, çalışmaya izin vermeme veya zorla çalıştırma, tüm mali kaynakları kontrol etme, borçlandırma.

Dijital/Siber Şiddet: Sosyal medya üzerinden taciz, izinsiz takip (GPS cihazları dahil), hesap şifrelerini zorla alma, tehdit mesajları atma, özel görüntüleri paylaşma tehdidi (Kutluoğlu-Karayel, 2019, https://www.insamer.com).

Toplumsal Şiddet ve Saldırganlığın Nedenleri

Bazen nedensiz gibi görünen şiddet davranışlarının arkasında çoğu zaman derin psikolojik çatışmalar ve toplumsal kırılmalar yatar. Failin şiddet uygulamasını anlamak için bireysel patolojiler kadar sosyal bağlamı da dikkate almak gerekir. Çocuklukta yaşanan istismar, ihmal

veya şiddet deneyimleri, bireyin ileriki yaşamında şiddeti bir başa çıkma yöntemi olarak benimsemesine neden olabilir. Özellikle antisosyal kişilik bozukluğu, borderline kişilik bozukluğu gibi durumlar, bireyin öfkesini kontrol edememesine yol açabilir. Başkalarının duygularını tanıyamama veya önemsememe, şiddeti meşru bir araç olarak görmeye neden olabilir. Aşağılık kompleksi, değersizlik hissi veya narsistik kırılganlık, bireyin şiddetle kendini "güçlü" hissetme çabasına dönüşebilir. Bastırılmış öfke, kaygı veya suçluluk duyguları, kontrolsüz şiddet davranışlarıyla dışa vurulabilir. Toplumsal dışlanma ve yalnızlık, aidiyet hissinin zayıflığı, bireyin öfkesini rastgele hedeflere yöneltmesine neden olabilir. Ailede, okulda veya medyada şiddet uygulayan figürlerin örnek alınması, şiddeti öğrenilmiş bir davranış haline getirebilir. İşsizlik, yoksulluk, eğitim eksikliği gibi yapısal sorunlar, bireyde bastırılmış öfke ve çaresizlik yaratabilir. Toplumun sunduğu rol modeller, değerler ve eşitsizlikler bu davranışı besleyebilir. Failin "anlamsız" görünen eylemi, aslında bir anlam arayışının ya da varoluşsal bir çöküşün işareti olabilir.

Ataerkil toplumlarda, erkeklik normları, duyguların bastırılmasını ve öfkenin dışavurumunu teşvik edebilir. Aslında "nedensiz şiddet" ifadesi, çoğu zaman nedenlerin görünmezliğini ifade eder. Failin geçmişi, psikolojisi ve içinde bulunduğu toplumsal bağlam analiz edilmeden, davranışın "anlamsız" olduğu varsayılır. Oysa şiddet, bireyin içsel çatışmalarının dışavurumu olabilir. Normatif Çöküş, Toplumsal Şiddet ve Saldırganlık İlişkisi kavramları birbirine sıkı şekilde bağlıdır ve sosyal psikoloji ile sosyolojide önemli tartışma alanları oluşturur (Köknel, 2000).

2023- 2025 yıllarında Türkiye'de şiddet olayları

Umut Vakfı verilerine göre, 2023 yılında 3221 kişi, 2024 yılında 3801 kişi şiddete maruz kalmıştır. En fazla şiddet olayı Marmara bölgesinde vuku bulmuştur. 2023 yılına göre şiddet artışının en fazla görüldüğü bölge Güneydoğu Anadolu'dur.

Umut Vakfı 2025 yılı verilerine göre, toplam şiddet olayı 3422, ölü sayısı 2225 kişidir.

Milliyet gazetesinden Çiğdem Yılmaz'ın Umut Vakfı'ndan aldığı bilgilere göre, son 12 yılda 41 bin şiddet vakası yaşanmıştır (Yılmaz, 28.02.2026, https://www.milliyet.com.tr).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP), Verilerine göre,

2021: 131 Cinayet + 99 Şüpheli Ölüm

2022: 164 Cinayet + 125 Şüpheli Ölüm

2023: 147 Cinayet + 128 Şüpheli Ölüm

2024: 205 Cinayet + 117 Şüpheli Ölüm

2025: 136 Cinayet + 145 Şüpheli Ölüm (Ek: 3).

Kadın cinayetlerinin birçoğu yakın partner (eş, eski eş, sevgili), yakın akraba tarafından işlenmektedir (Ek: 4).

Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Biriminin geçen yıl yayımladığı verilere göre, dünya genelinde kadınların yüzde 35'i hayatlarının bir döneminde eşleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmıştır (https://www.aa.com.tr/tr/dunya).

Örnek Şiddet ve Saldırganlık Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi

Söylem, belli bir kültürel toplumun üyelerinin verili bir duruma bağlı olarak kullanıma soktukları dile getirme biçimleri ve bunların anlamsal ilişkileridir. Metin olarak incelenebilen her söylemsel dil kullanımı ve toplumsal pratikler, belli bir toplumsal yapının ürünü olan kurumsal ya da durumsal ilişkiler ağı içinde gelişen bir eylem olarak anlaşılır. Özneler, toplumsallaşma süreci içinde ait oldukları topluluğun norm ve değerlerini söylem aracılığıyla içselleştirirler. Böylece bireyler, söylem aracılığıyla özneleştirilirler. Verili durumlarda gücü erki elinde bulunduranlar, güçsüz olanların neyi nasıl söylemeleri konusunda belirleyici olabilirler (Mora, 2011, 16). Eleştirel söylem çözümlemesi, toplumdaki eşitsizliklerin, baskıların, ötekileştirmelerin ve toplumun güçsüz kesimlerinin pasifize edilmesi için gücü erki elinde bulunduran iktidar elitlerinin medya üzerinden kullandığı dil ve söylemi açığa çıkaran bir çözümleme yöntemidir. Eleştirel söylem çözümlemesinde en güçlü anlam kavramlarından biri imadır. İma ediş ideolojik etki açısından çok önemlidir. Haberin başlığı, haber girişi, muhabirin zihniyet yapısını ve bağlı olduğu kurumun yayın politikasını açığa çıkarır. Görsel medyada ise, haberin hangi sırada girdiği, habere ne kadar süre ayrıldığı, haberin önemini açığa çıkarır. Medya açısından şiddet içerikleri, yüksek tiraj ve reyting getirir. Şiddetin normalleşmesi, medya şirketlerinin ekonomik çıkarına hizmet eder. Aynı zamanda kültürel ürünlerde şiddet, tüketim alışkanlıklarını besler.

Sonuç ve Değerlendirme

Örnek Olarak Seçilen Şiddet ve Saldırganlık Haberlerinde Ortak Noktalar:

Toplumsal Yapı: Norm ve değerlerde çözülme, kurumsal yapıda bozulma ve denetimsizlik belirgin bir biçimde dikkati çekmektedir.

Şiddet Türleri: Özellikle alt orta ve alt sosyal sınıfın uyguladığı fiziksel ve cinsel şiddet medyada ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Failler: Genellikle anlık içgüdü ve dürtüleriyle şiddet ve saldırganlık uygulamaktadır. Örneğin, medyada sıklıkla yer alan 'yan baktın' cinayetleri vb.

Kadına yönelik şiddet failleri çoğunlukla, eş, boşanılan eş, birlikte yaşanılan erkek, yakın akraba ağırlıklıdır.

Sosyal Durumları: Fiziksel şiddet uygulayanlar, özellikle alt orta ve alt sosyal sınıftandır. Üst orta sosyal sınıf, mobbing, dışlama zorlaştırma ve uzaklaştırma, üst sınıflar ise, kurumsal dışarıda bırakma ve sosyal dışlama benzeri örtük şiddet uygulamaktadır.

Haberin Yayımlandığı Medya: Şiddet haberleri genellikle ticari medyada yer almaktadır.

Ekonomik eşitsizlikler, gelir dağılımındaki adaletsizlik, işsizlik ve yoksulluk şiddet riskini artırmaktadır. Sosyal sınıf farklılıkları, alt sınıflar, dışlanma ve marjinalleşme nedeniyle şiddete daha yatkın hale gelmektedir.

Etnik ve kültürel farklılıklar, kimlik temelli ayrışmalar, toplumsal kutuplaşmayı ve saldırganlığı beslemektedir. Cinsiyet farklılıkları, ataerkil yapılar, özellikle kadınlara yönelik şiddeti sistematik hale getirmektedir.

Dolayısıyla yapısal farklılıklar, kolektif şiddetin zeminini hazırlamaktadır. Örneğin, ekonomik krizler veya sınıfsal eşitsizlikler kitlesel protestoları ve toplumsal çatışmaları tetikleyerek devletin veya kurumların bu farklılıkları yönetememesine ve şiddetin kurumsallaşmasına yol açmaktadır.

Dolayısıyla yapısal farklılıklar, bireylerin şiddeti bir "hak arama" veya "tepki" biçimi olarak görmesine neden olmaktadır. Yapısal farklılıklar, toplumsal şiddet ve saldırganlık için altyapı sağlayan faktörlerdir. Bu nedenle, toplumsal adalet ve eşitliğin kapsayıcı bir biçimde ele

alınması, adalet sisteminin caydırıcı olması, şiddeti azaltmak için yalnızca bireysel değil, yapısal çözümlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Bir sonraki çalışmada ele alacağım çocuk şiddeti ve çocuğa yönelik şiddet olgusunun arkasında daha çok yapısal sorunlar yer almaktadır. Özellikle 15 yaş altı alt sosyal sınıfta bulunan ve açık şiddet uygulayan bireylerin aile yapısındaki sorunlar, kötü arkadaş çevresi, gerçeklik algısının yitirilmesine neden olan şiddet içeren internet oyunları bağımlılığı ve medya üzerinden normalleştirilen şiddet, bu çocuklar arasında gerçek şiddetin artmasına neden olmaktadır. Örneğin, Atlas Çağlayan ve Mattia Ahmet Minguzzi cinayeti vb.

KAYNAKÇA

Aron, R. (2000), Sosyolojik Düşüncenin Evreleri, (4. Baskı), Bilgi Yayınevi, İstanbul. Köknel, Ö. (2000), Bireysel ve Toplumsal Şiddet, (2. Baskı), Altın kitaplar Yayınevi, İstanbul.

Baudrillard, J. (2003), Simülakrlar ve Simülasyon, Doğu Batı yayınları, Ankara.

Demir, Ö ve Acar, M (1997), Sosyal Bilimler Sözlüğü, 3. Baskı, Vadi Yayınları, Ankara.

Foucault, M. (2000), Hapishanenin Doğuşu, (2. Baskı), İmge Kitapevi, Ankara.

Freud, S. (2004), Uygarlığın Huzursuzluğu (2. Baskı), Metis Yayınları, İstanbul.

Freud, S. (2002), Totem ve Tabu, (3. Baskı), Sosyal Yayınlar, İstanbul.

Fromm, Erich (2005), Sevginin ve Şiddetin Kaynağı, Payel Yayınevi, İstanbul.

Fromm, Erich (1993), İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri 1. Kitap, (2. Baskı), Payel Yayınevi, İstanbul.

Gülmez, M. Max Weber ve İdeal Bürokrasi Anlayışı, https://ammeidaresi.hacibayram.edu.tr (02.0. 2026).

Keskin, F. (1996), Foucault'da Şiddet ve İktidar, COGİTO sayı6-7 1996, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Masaroğulları, G. ve Koçakgöl, M. (2021) Psikoloji Sözlüğü, Pinhan Yayınları, İstanbul.

Mora, N. (2011), Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim, Nobel Yayınları, Ankara.

Mora, N. (2008), Üçüncü Sayfada Türk Toplumu, https://www.j-humansciences.com.

Umut vakfı, 2024 Yılının Şiddet Haritası Şiddet Haritası Bülteni Şubat 2025

Umut Vakfı, Türkiye Silahlı Şiddet Haritası 2025 (27 Şubat 2026)

Toprak, Zafer, Halil Berktay (1996), Tarihçi Gözüyle Şiddetin Tarihi Üzerine Bir Söyleşi, Cogito, Sayı 6-7 (9. Baskı 2018), İstanbul.

Kan Davası, 09.03.2026, Vikipedi, http://tr.wikipedia.org (05.03.2026).

Aydın. M. (25 Ocak 2014), Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı ve Eğitime Yansımaları, https://www.meralaydin.com.tr (09.03.2026).

Kutluoğlu-Karayel, H (2019), Kadına Yönelik Şiddet, https://www.insamer.com (14.03.2026).

Demirci, Z. (25.11.2020), Kadına Yönelik Şiddet Tüm Dünyanın Sorunu (https://www.aa.com.tr/tr/dunya).

Habertürk, 03.03.2026, Öğrencinin katlettiği Fatma öğretmen uyarmış: Can güvenliğimiz yok**!** (https://www.haberturk.com).

İstanbul'un göbeğinde valizle ceset taşıdı cebine intihar notu koydu, (05.03.2026),

https://www.nefes.com.tr.

Yılmaz, Ç. (28.02.2026), Son 12 yılda 41 bin şiddet vakası yaşandı! https://www.milliyet.com.tr

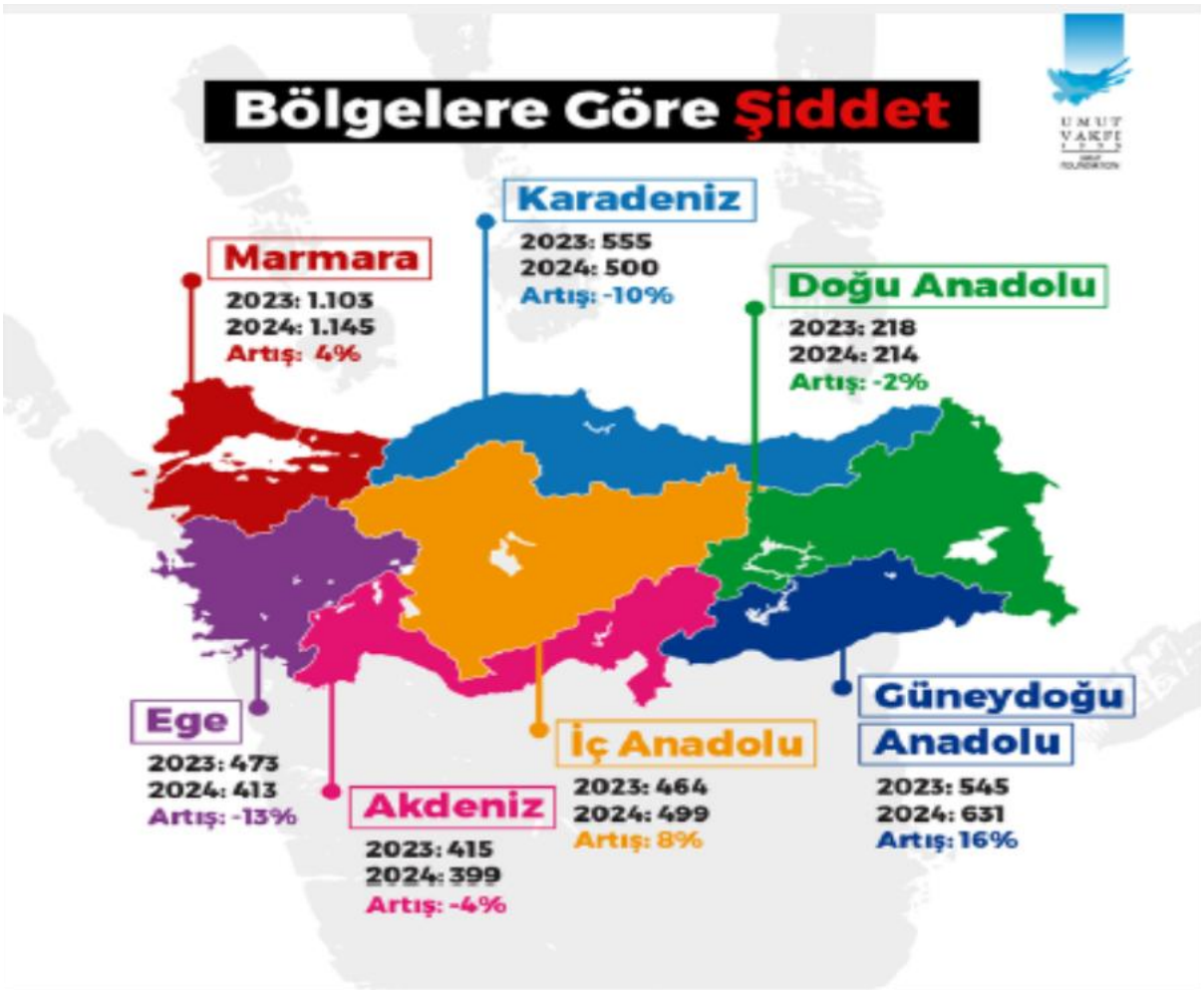
Antalya'da hamile esini silahla aralayan koca yakalandı, (04.02.2026) https://www.trthaber.com/

Gaziantep'te sokak ortasında koca vahşeti: Öldüresiye darp edildi! - Yaşam Haberleri (28.01.2026), https://www.sabah.com.tr

EKLER:

Ek:1

2024 YILI TÜRKİYE'NİN BÖLGELERE GÖRE ŞİDDET HARİTASI

Ek: 2

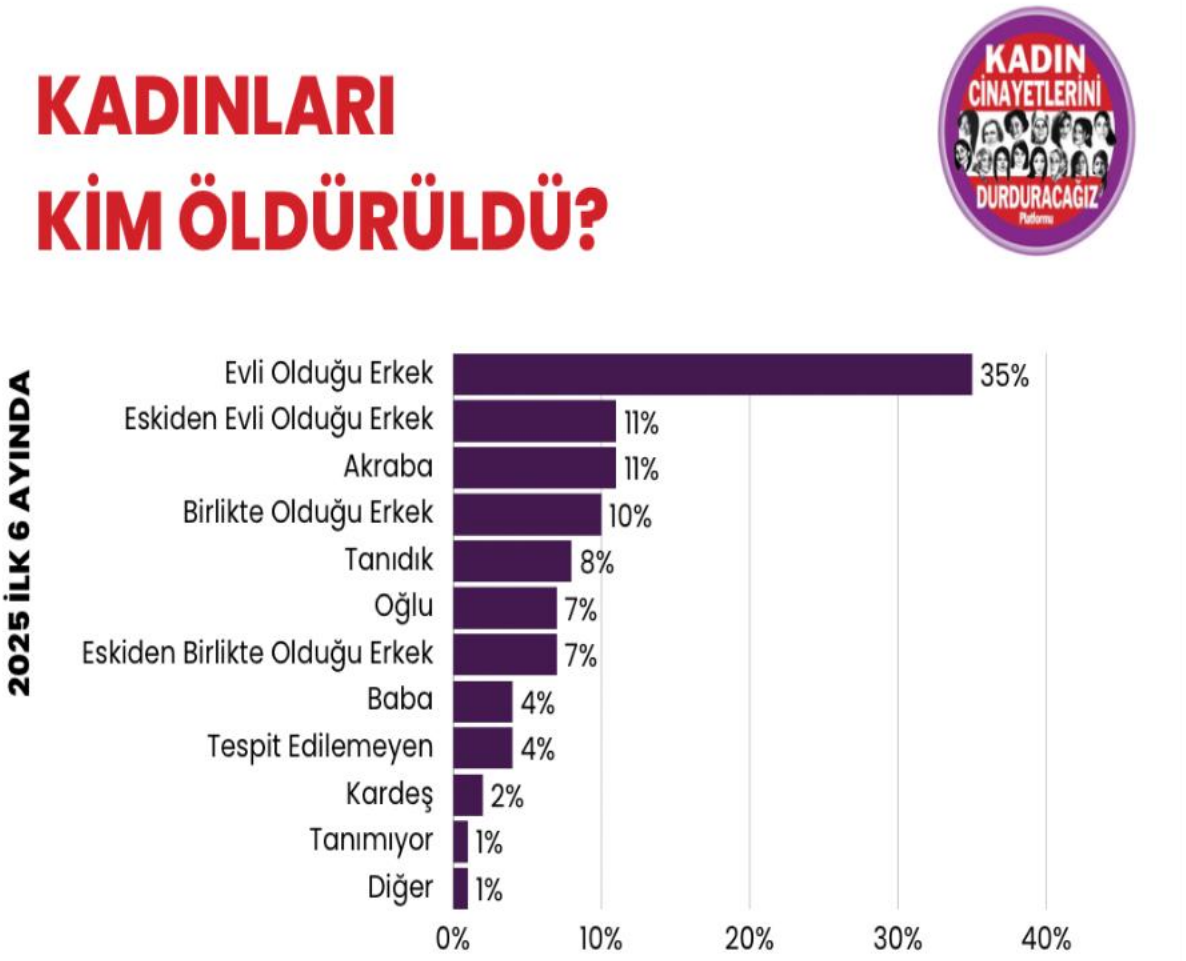
2025 YILI TÜRKİYE'NİN BÖLGELERE GÖRE ŞİDDET HARİTASI

Ek: 3

2021-2025
YILLARI İLK 6 AY İÇERİSİNDE GERÇEKLEŞEN KADIN CİNAYETLERİ VE ŞÜPHELİ KADIN ÖLÜMLERİ SAYISI
Kadın Cinayetleri Sayısı
Şüpheli Kadın Ölümleri Sayısı
250
200
150
100
50
0
131
99
164
125
147
128
205
117
136
145
2021
2022
2023
2024
2025
KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ

Ek: 4

KADINLARI
KİM ÖLDÜRÜLDÜ?
KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ
2025 İLK 6 AYINDA
Evli Olduğu Erkek 35%
Eskiden Evli Olduğu Erkek 11%
Akraba 11%
Birlikte Olduğu Erkek 10%
Tanıdık 8%
Oğlu 7%
Eskiden Birlikte Olduğu Erkek 7%
Baba 4%
Tespit Edilemeyen 4%
Kardeş 2%
Tanımıyor 1%
Diğer 1%
0%
10%
20%
30%
40%

Ek: 5

KADINLAR
NASIL ÖLDÜRÜLDÜ?
KADIN CİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ
Platformu
2025 İLK 6 AYINDA
60%
40%
20%
0%
57%
26%
8%
4%
2%
1%
Ateşli Silah
Kesici Alet
Boğarak
Darp
Yakılarak
Tespit Edilemeyen

Ek: 6

Kadına yönelik şiddet tüm dünyanın sorunu
Dünyanın hemen hemen her ülkesinde, kadınlar gündelik yaşamlarında, bulundukları herhangi bir ortamda fiziksel veya sözlü taciz mağduru olma riskiyle karşı karşıya kalıyor
Dünya genelinde kadınların %35'i hayatlarının bir döneminde eşleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalıyor
Dünyada her gün 137 kadın, aile fertlerinden biri tarafından öldürülüyor
Mağdurların %40'ından azı yardım ya da destek istiyor
2017'de kasıtlı olarak öldürülen 87 bin kadının yarısından fazlasının yakın partnerleri veya aileden biri tarafından öldürüldüğü tahmin ediliyor
Dünya genelinde insan kaçakçılığına maruz kalan kurbanların yaklaşık %49'u kadınlardan oluşurken, genç kızların da dahil edilmesiyle bu oran %72'lere kadar yükseliyor
ABD
Her 73 saniyede bir kişi cinsel istismar ya da tacize maruz kalıyor
Her 6 kadından biri tecavüze uğruyor ya da tecavüz girişimine maruz kalıyor
AB
Her 10 kadından biri en erken 15 yaşında siber zorbalığa maruz kalıyor
BREZİLYA
Cinsel saldırıların oldukça yüksek olduğu ülkeler arasında
Ülkede 2013'te yapılan bir çalışmada her 11 dakikada 1 kadının tecavüze uğradığı bilgisine yer veriliyor
ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA
Kadınların %40-60'ı gündelik yaşamlarının bir döneminde sokağa dayalı cinsel tacize uğruyor
HİNDİSTAN
Sık sık toplu tecavüz ve vahşi cinayetlerle gündeme gelen Hindistan, dünyada en fazla cinsel saldırının gerçekleştiği ülkelerden biri
25.11.2020
KAYNAK: Birleşmiş Milletler (BM) Kadın Birimi, RAINN, Actionaid International

Ek: 7 Şiddet Haberleri

25.01.2026

- **Bebeğe şiddet uygulayan hemşire tutuklandı**

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesi Yenidoğan Bakım Ünitesi'nde 26 Mayıs 2021'de tedavi gören bir bebeğe şiddet uygulandığı iddiasıyla adli süreç başlatılmış, Kahramanmaraş Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturmanın ardından hemşire Hazel D.B. hakkında "kasten yaralama" suçundan dava açılmıştı **(https://www.trthaber.com)**

10.03.2026 20:29

- **Öğrenci yakını, okul müdürünü dövdü**
- **IHA**

Yozgat'ta bir öğrenci yakını, okul müdürünü darbetti. Okul müdürü tedavi altına alınırken, olayla ilgili soruşturma başlatıldı (https://www.ntv.com.tr).

03.03.2026 - 07:34

Öğrencinin katlettiği Fatma öğretmen uyarmış: Can güvenliğimiz yok!

İstanbul'da, 17 yaşındaki öğrencisi F.S.B.'nin sırtından bıçaklayıp katlettiği 44 yaşındaki Biyoloji öğretmeni Fatma Nur Çelik'in ölümüyle ilgili detaylar ortaya çıkmaya başladı. Katil öğrencinin, geçen yıl da okulda bir kavgaya karıştığı ve Fatma öğretmenin disiplin kurulunda, "Can güvenliğimiz yok" diyerek meslektaşlarını uyardığı öğrenildi (https://www.haberturk.com)

05 Şubat 2026 15:46

İstanbul'un göbeğinde valizle ceset taşıdı, cebine intihar notu koydu

Eyüp Sultan'da bir kişi, beraber uyuşturucu kullandığını ileri sürdüğü Abdulsamet Temur'un cesedini valize koyup viyadüğün altına attı. Şüpheli, 36 yaşındaki Temur'un cebine de intihar notu bıraktı (https://www.nefes.com.tr).

15.03.20

Baba ve ağabeyini tabancayla öldürdü, babaannesini yaraladı

Sivas'ta U.B.Y. (15), evde tartıştığı babası Süleyman Yurdakul (50) ile ağabeyi Mehmet Yurdakul'u (24) tabancayla vurarak öldürdü. Olay sırasında evde bulunan babaannesi Neziha Yurdakul (70) ise yaralandı (https://www.dha.com.tr/).

04.02.2026

Antalya'da hamile eşini silahla yaralayan koca yakalandı

Antalya'nın Kepez ilçesinde hamile eşini silahla yaralayan koca yakalandı

Hüsnü Karakaş Mahallesi 3575 Sokak'taki bir apartmanda yaşayan Abdullah A. ile hamile eşi Hatice A. arasında dün tartışma çıktı. Tartışmanın büyümesi üzerine Abdullah A, silahla eşini sağ ve sol dizinden vurduktan sonra aracıyla kaçtı (http://www.trthaber.com).

28.01.2026

Gaziantep'te sokak ortasında koca vahşeti: Öldüresiye darp edildi!

Gaziantep'te meydana gelen korkunç olayda, 3 çocuk annesi 26 yaşındaki Nazlı Y., 9 yıldır evli olduğu kocası tarafından öldüresiye darp edildi. Yüzü gözü kanlar içerisinde kalan kadın çevredekiler tarafından kurtarılırken, saldırgan koca olay yerinden kaçtı. Şüpheli şahsın kısa sürede yakalandığı olayda, genç kadının babası, "Doktorlar kızımın bir daha gözünün görmeme riski olduğunu ve gözün kayabileceğini söyledi. Kırık kemiği için platin takılacak" dedi (https://www.sabah.com.tr).